

Sygn. akt **IC 1317/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Bożena Chłopecka</i>
Protokolant:	Protokolant sądowy Katarzyna Stosio

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa **A. B. i T. B.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

orzeka:

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. i T. B. solidarnie kwotę 76.440,05 zł (siedemdziesiąt sześć tysięcy czterysta czterdzieści złotych pięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. i T. B. solidarnie kwotę 6.434 zł (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5434 zł (pięć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IC 1317/16

UZASADNIENIE

Powodowie A. B. i T. B. w pozwie z 30 grudnia 2016r. skierowanym przeciwko (...) S. A. z siedzibą w W. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 76.440,05 zł. wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie solidarnie kosztów procesu, w tym, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w umowie znajdują się niedozwolone postanowienia dotyczące klauzul indeksacyjnych (§ 7 ust. 1 oraz § 11 ust. 5), ponadto postanowienia te nie zostały uzgodnione indywidualnie. Zdaniem powodów w/w postanowienia kształtują w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami prawa i obowiązki powodów.

W odpowiedzi na pozew z 3 lutego 2017 roku pozwany (...) S. A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany Bank przyznał, że strony postępowania łączy umowa kredytu z 14 lipca 2006r. opisana w pozwie. Pozwany zaprzeczył, aby umowa o kredyt łącząca strony zawierała niedozwolone postanowienia w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Pozwany wskazał,

że kwestionowanie przez powodów ważności i skuteczności klauzuli waloryzacyjnej ma jedynie na celu uniknięcie konsekwencji podjętej przed laty decyzji finansowej. Pozwany podkreślił także wewnętrzną sprzeczność argumentacji strony powodowej. Powodowie bowiem wskazują, że klauzula waloryzacyjna jest niedozwolona i zarzucają jej nieważność. Jednakże zadaniem pozwanego, powodowie zdają się nie zauważać, że postanowienie wzorca umowy sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy, nie może być uznane za niedozwolone postanowienie umowne. Przepisy art. 385¹ § 1 k.c. stanowią przepisy szczególne wobec art. 58 § 2 k.c., wskutek czego ma wobec nich zastosowanie reguła inferencyjna, zgodnie z którą *lex specialis derogat legi generali*. Na podstawie tej reguły nasuwa się wniosek, że tam, gdzie wchodzi w grę abuzywność postanowienia umownego, nie może być mowy o nieważności ani nieuczciwego postanowienia, ani całej „wzorcowej” umowy konsumenckiej.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

9 czerwca 2006r. powodowie złożyli wniosek kredytowy na udostępnionym przez pozwanego formularzu, na zakup lokalu mieszkalnego. Wnioskowana kwota wynosiła 361.000 zł. (okoliczność bezsporna).

14 lipca 2006 roku pomiędzy (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. (obecnie (...) S.A. z siedzibą w W.) jako kredytodawcą a powodami jako kredytobiorcami, zawarta została umowa numer o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Pozwany udzielił powodom kredytu na kwotę 361.000 zł, na 360 miesięcy. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym na dzień zawarcia umowy kredytu wyniosło 2,75% (podwyższone do 3,75% w okresie ubezpieczenia kredytu). Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec 27 czerwca 2006r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej banku wyniosła 141.230,78 CHF. W umowie wskazano, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku. Wartość kredytu w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie (§ 1 ust. 3A umowy). Kredyt został oprocentowany według zmiennej stopy procentowej (§ 10 ust.1 umowy). Zgodnie z treścią § 7 ust. 1 umowy, pozwany udzielił kredytu waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF jest określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. Zgodnie z § 5 umowy, wypłata kwoty 353.668 zł. przekazana została na rachunek bankowy, zaś kwota 7.332 zł przeznaczona została na pokrycie opłat kredytowych. Spłata kredytu następuje na podstawie zlecenia przelewu z rachunku bankowego (§ 6 i § 12 ust.1 umowy). Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat (§ 11 ust. 1 umowy). W dacie zawierania umowy powodowie nie znali harmonogramu spłat. Zgodnie z § 11 ust. 5 umowy, raty kapitałowo – odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W celu zabezpieczenia kredytu powodowie m.in. złożyli oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 722.000 zł, ustanowienia hipoteki kaucyjnej do kwoty 541.500 zł na nieruchomości, dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości oraz ubezpieczenia niskiego wkładu kredytu (§ 4 ust. 1, § 3 ust.2-3 umowy).

Umowa kredytu była zawarta według wzorca umownego stosowanego przez pozwanego. Postanowienia umowy dotyczące mechanizmu waloryzacji nie były indywidualnie uzgadniane między stronami. Pozwany ustalał i publikował na stronie internetowej banku tabele kursów kupna i sprzedaży CHF (okoliczność niesporna, k-685 -687 nagranie 02:30-40:00, k-803 nagranie 17:49 - 35:38 przesłuchanie powódki, k-687-688 nagranie 40:20-52:25, k804 nagranie 35:53-01:01:27 przesłuchanie powoda).

Aneks z 16 lipca 2008r. strony zmieniły zapisy § 1 ust. 1A, § 2 ust. 1,3,5, § 3 ust. 1 i 2 umowy (okoliczność bezsporna).

Pierwsza transza kredytu została powodom wypłacona 26 lipca 2006r. w kwocie 157.332 zł. Pozostałe transze wypłacono: 28 września 2006r. w wysokości 100.000 zł., 27 grudnia 2006r w wysokości 50.000,01 zł, 23 kwietnia 2007r. w wysokości 53.668,01 zł. Od 26 lipca 2006r. do 14 listopada 2016r. powodowie tytułem spłaty wpłacili pozwanemu 262.501,53 zł. Saldo na 15 listopada 2016r. wynosiło 116.815,23 CHF (okoliczność bezsporna).

W niniejszym postępowaniu został dopuszczony dowód z opinii biegłego z zakresu ekonomiki, organizacji i zarządzania. Według zgłoszonej tezy dowodowej, biegły miał ustalić kwotę nienależnie pobranej i rozliczonej przez pozwanego jako sumy kwot wynikających z nadwyżki powstałej w wyniku wadliwego rozliczenia, każdej raty kapitałowo – odsetkowej pobranej od 15 września 2006r. do 17 października 2016, obliczonych jako różnica kwoty pobranej od powodów i wadliwie rozliczonej tytułem spłaty odsetek i kapitału oraz kwoty należnej na podstawie umowy o kredyt hipoteczny z 14 lipca 2006r. (różnica kwoty pobranej tytułem spłaty odsetek i należnych odsetek oraz różnica w kapitale prawidłowym i rozliczonym przez pozwanego), przy czym rozliczenie kwoty rat kapitałowo – odsetkowych należnych w oparciu o treść umowy powinna nastąpić bez zastosowania postanowień § 7 ust.1 oraz §11 ust. 5 umowy. Biegły wyliczył nienależnie pobraną kwotę na 78.638,57 zł. (k-710-733 opinia biegłego sądowego dr A. M.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy. Podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiło również przesłuchanie powodów. Sąd uznał zeznania powodów zasadniczo za wiarygodne. Powodowie opisać przed wszystkim okoliczności, w jakich doszło do zawarcia umowy kredytowej z bankiem, powodowie przyznali także, iż zdawali sobie sprawę z ryzyka, jakie wiązało się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, jednak w niewielkim zakresie, co wynikało z zapewnień pracownika banku i, co również Sąd uznał za wiarygodne.

Powyższe dowody we wskazanym zakresie wzajemnie się uzupełniają i potwierdzają, w zestawieniu ze sobą tworzą spójny stan faktyczny i brak jest zdaniem Sądu przesłanek do odmówienia im mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły one podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy kredytu, tekst jedn. Dz. U. z 2002 roku, nr 72, poz. 665 ze zm.), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawała okoliczność, że strony zawarły umowę o kredyt hipoteczny, na podstawie której bank udzielił im kredytu w walucie polskiej waloryzowanego walutą CHF.

Z powyższego wynika, że udzielony powodom kredyt jest kredytem denominowanym. Wyjaśnić trzeba, że tego rodzaju kredyt nie jest ustawowo zdefiniowany, jednak powszechnie przyjmuje się w obrocie prawnym, że jest to kredyt wyrażony w walucie obcej, a wypłacony (uruchomiony) w walucie polskiej, zaś kredytobiorca dokonuje spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w walucie polskiej po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień. W wykonaniu umowy o kredyt denominowany nie dochodzi do faktycznego zakupu przez bank waluty i jej sprzedaży klientowi dokonującemu spłaty raty. Oznacza to, iż wszelkie operacje wykonywane są jedynie „na papierze”, dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodzi (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 07 maja 2013 roku, VI ACa 441/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, I ACa 16/15). Postanowienie umowne dotyczące dokonywania przeliczenia wartości zadłużenia kredytobiorcy na CHF oraz wysokości rat spłaty kredytu z CHF na PLN są jedynie – w ocenie Sądu - elementem klauzuli waloryzacyjnej w rozumieniu art. 358¹ § 2 k.c., która służy przede wszystkim „ustaleniu i utrzymywaniu wartości świadczeń w czasie” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14).

Powodowie wskazywali, iż za abuzywne, a tym samym niewiążące należy uznać postanowienia zawarte w § 7 ust. 1 oraz w § 11 ust.5 umowy. Oceniając te zapisy należy wskazać, że są one sprzeczne z prawem i dobrymi obyczajami, bo odwołują się do tabeli kursów sprzedaży walut kredytodawcy. Za sprzeczną z zasadą swobody umów (art. 353¹ k.c. – strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie, ani zasadom współżycia społecznego) należy uznać, co jest w judykaturze i doktrynie jednoznaczne, określenie wysokości świadczenia tzw. metodą subiektywną tj. uzależnioną wyłącznie od woli jednej ze stron umowy, w tym przypadku strony silniejszej – banku. Dopuszczalna jest jedynie metoda obiektywna (np. odwołanie się do kursów NBP) lub zobiektywizowana (ocena niezależnego eksperta). Bez znaczenia jest tu okoliczność, czy pozwany bank de facto „stosował” np. kurs NBP, bo oceną sądu objęta jest, wobec żądania pozwu, treść umowy a nie sposób jej stosowania. Czysto literalne rozumienie w/w klauzuli jest zatem wykluczone jako prowadzące do skutku sprzecznego z prawem tj. do ewidentnego naruszenia zasady swobody umów. W tym przypadku sąd musi ocenić, czy klauzula ta ma charakter określający główne świadczenia stron umowy i czy uznać tę klauzulę za nieważną w całości, czy też możliwa jest jej interpretacja zgodna z wolą stron i nie naruszająca zasady swobody umów. Klauzula waloryzacyjna określona w art. 358¹ § 2 k.c. (strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości) ma na celu ochronę wartości świadczenia głównego w razie znaczącej inflacji, ingerencja sądu w oznaczenie wartości świadczenia głównego dokonuje się „w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza” (§3 art. 358¹). Nie ma przesłanek do rozumienia umownej klauzuli waloryzacyjnej w sposób odmienny. W szczególności klauzula ta nie może być rozumiana jako swoisty instrument walutowy – gra na parze walutowej (CFD – contract for difference) prowadząca - jak w analizowanej sprawie – do znaczących zysków uzyskiwanych przez stronę pozwaną nie wynikających z celu umowy (kredyt określony w złotych), jak i z celu klauzuli (ochrona wartości kapitału głównego). Klauzula waloryzacyjna jest zawsze klauzulą, która zabezpiecza realizację świadczenia głównego w przypadku określonych zdarzeń niezależnych od stron tj. inflacji. Z istoty swojej, jako realizująca funkcję zabezpieczającą, może lecz nie musi znaleźć zastosowanie w konkretnej sprawie. Powoduje to, że nie sposób uznać jej za określającą świadczenie główne. Tezy tej nie zaprzecza fakt, że w pewnych okolicznościach może ona wpłynąć na wartość świadczenia stron. Na wysokość świadczeń stron wpływać bowiem mogą również inne świadczenia np. ubezpieczenie spłaty kredytu, prowizje, bezsprzecznie mające również charakter świadczeń ubocznych, a nie głównych. Gdyby próbować utrzymać w mocy ważność klauzuli zawartej w § 11 ust. 5 umowy kredytowej, w zgodzie z zasadą swobody umów tj. przez uznanie, że chroni ona kapitał główny kredytodawcy przed inflacją, to hipotetycznie można by „ratować” sens tej klauzuli interpretując ją w następujący sposób – „w przypadku inflacji następuje waloryzacja wartości kwoty głównej kredytu w oparciu o obiektywnie oznaczony kurs franka szwajcarskiego” Rozważania takie są jednak bezprzedmiotowe, wobec uznania jej nieważności jako, że opiera się ona na sprzecznej z zasadą swobody umów subiektywnej metodzie oznaczenia wartości świadczenia.

Zgodnie zaś z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 tego artykułu nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Stosownie do treści art. 385¹ § 3 k.c., niezgodnione indywidualnie są natomiast te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie zaś z art. 385¹ § 4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Z przytoczonych regulacji wynika, że aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za niedozwolone, muszą zostać spełnione cztery warunki: 1) umowa musi być zawarta z konsumentem, 2) postanowienie umowy nie zostało uzgodnione indywidualnie, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy głównych świadczeń stron.

W przedmiotowej sprawie wątpliwości nie budzi okoliczność, że zawierając z pozwanym umowę kredytową, powodowie posiadali status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c., który stanowi, że za konsumenta uważa osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Nie ulega wątpliwości, że zaciągnięcie przez powodów kredytu miało służyć pozyskaniu środków pieniężnych na sfinansowanie zakupu mieszkania.

Z art. 58 § 1 k.c. wynika, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba, że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zaś z § 3tegoż artykułu wynika, że jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Żądanie pozwu dotyczy zwrotu nadpłaconych rat kredytu wobec nieważności klauzuli waloryzacyjnej. Z punktu widzenia pozwanego banku uzyskiwał on nieuzasadnione kontraktowo korzyści o znacznej wartości, które zostały potwierdzone wyliczeniem biegłego. Dlatego też powództwo w całości zostało uwzględnione.

O odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.